

L' ART DEL PAGÉS

CONTRIBUCIÓ TERRITORIAL.

Una real ordre mes.

La *Gaceta* publica una real ordre del ministeri d' Hisenda, de fecha del 23, establint regles pera la repartició y cobranza de la contribució d' immobles, conreu y cria de bestiar, pera 'l present any económic y pera 'l de 1884 á 1885.

Dita disposició, sembla que tendeix á unificar los tipos, lo cual es degut á la situació creada per la real ordre del 13 d' Abril últim, que determiná 'ls pobles que déuen contribuir al 16 y al 21 per 100 de la riquesa imponible. En la nova real ordre 's diu : que «dictada aquella real disposició ab l' objecte de facilitar las operacions del repart y cobranza quan era urgent senyalar las parts, examinar las cédulas presentadas y resóldre definitivament lo ab ellas pertinent, sos preceptes no tenen sino caràcter transitori, com dirigits á resóldre la necessitat del moment:» y que «atesa aquesta, convé restablir, ab tota sa puresa, 'ls preceptes de la ley del 31 de Desembre de 1881 y continuar activament purificant los elements contributius de cada municipi, á fi de plantejar per complert la reforma y fer que tots los pobles que han presentat sas cédulas, contribuheixin ab igual proporció.»

Després de resumir lo contingut de la real ordre del 13 d' Abril y d' indicar que se l' hi ha donat tal extensió que per ella s' han suspés los efectes de la reforma de 1881;

després, també, de consignar que no es prudent fer pera l' actual exercissi alteracions que podrian perjudicar la recaudació, haventse ja efectuat la repartició y entregats los rebuts pera la cobransa, estableix las reglas següents:

1.ª La repartició y cobransa de la contribució d' immobles, conreu y cria de bestiar corresponent al actual any económic, continuarà efectuantse tal com está prescrit en la real ordre del 13 d' Abril últim y demés disposicions vigents.

2.ª Los delegats d' Hisenda procedirán á fixar la riquesa imponible á tots aquells pobles que avuy contribueixen á rahó de 21 per 100 y que hagin complert lo prescrit en l' article 24 del reglament del 10 de Desembre de 1878, ó que ho compléixin avans del 1.er de Juny vinent. A aqueix fi pendrán per norma las cédulas-declaracions dels contribuyents, evaluadas pera los mateixos tipos de los amillaraments; y segons lo prescrit en la ley del 31 de Desembre de 1881 y real ordre del 29 de Maig següent.

3.ª Practicat lo càlcul de la riquesa imponible, 's comunicarà als pobles respectius, á fi de que dintre breu temps manifestin si acceptan ó no la riquesa senyalada. Si no l' acceptessin, serán invitats á la conferencia de que tracta la regla 3.ª de la real ordre del 29 de Maig; y si á 'n ella no hi hagués conformitat, se procedirà incontinent á la comprobació prescrita en l' article 5.º de la ley del 31 de Desembre de 1881.

4.ª Aquesta Direcció general expedirà al moment las ordres que cregui convenientes, pera que utilisantse activament pera las delegacions lo temps que resta fins arribar al pròxim exercissi económic, se practiquin los treballs necessaris, no sols ab l' objecte de que al comensar á regir lo nou pressupost, puga tenir exacta aplicació la ley del 31 de Desembre respecte á tots los pobles que han presentat las cédulas, sino també pera impulsar la presentació á 'n aquells que no hagin complert ab aquest requisit, á fi de que en lo pròxim exercissi s' unifiqui en lo possible 'l tipo de la contribució.

AGRICULTURA PRÁCTICA

MEDIS DE DISTINGIR LOS DIFERENTS TERRENOS

Res mes important pera 'l cultivador que coneixer las diversas classes de terras que forman la capa arable de sos camps. D'aquest coneixement pot dependir moltes vegadas la seva fortuna ó la seva ruina, sobre tot si está exposat, com los masovers, á cambiar de domini y á transportar los seus cultius sobre un paratje diferent del en que avants treballava.

Las condiciones y las operaciones de cultiu essent varias segons las diferentes especies de terreno, se compren facilmente que podria ocasionar la ruina inevitable del masover si continués sobre un terreno sorrench lo cultiu que empleava en la abandonada hisenda que 's podia compondre per exemple de una terra compacta, forta y argilenca. Es, donchs, de necessitat lo cridar la atenció dels habitants de las masias sobre la calitat de la terra que han de cultivar pera que estudihiñ las diferentes classes de terreno de la comarca. Per aixó ¿caldrá recorrer als analisis quimichs y al empleo de reactivos, tal como fan los sabios y 'ls geólechs en sos conservatorios? Res de aixó. Lo primer inconvenient seria que 'l agricultor s'esposaria á considerables errores en operaciones delicadas y dificils, pera las que no tindria los medios necessarios. Cal donchs manegarho de diferente manera si volean entender aquestos coneixements, que deuen ser molt senzills, molt elementals y limitarse als que 's poden adquirir per medi dels sentits y de la observació directa, y que son los que poseheixen los agricultores inteligentes, que los deuen á la observació atenta, á comparacions frecuentes y á una llarga experiencia.

Lo camí que ells han seguit es lo que recomaném nosaltres. Vejent, tocant las diferentes naturalesas del terreno, observant los diferentes aspectos que presenta, los vegetals que espontaneamente s'hi donan, comparantlos uns ab altres, aixís es como lograrém tenir una idea clara y un coneixement perfecte. Solamente pera lograr nostre objecto deuréñ enseñar als pajesos á fer un bon us dels seus sentits, dirigint be las sevas observacions. Aixó no es tant facil como podria semhlar.

Mentrestant tornarém al coneixement de las terras y copiaremos de un diari de agricultura estranger una serie de indicaciones que 'ns semblan perfectamente assequibles á tothom y

que reproduhirém casi textualment y baix una forma aforística.

Se reconeixen las diferentes especies de terra:

Primer. *Per lo tacte.* Si agaféu entre 'ls dits una mica de terra y que sia aspre al tacte, conté mes ó menos sorra; si es suau, molt manejable, ne conté poca; si es grassa al tacte, conté argila en excés. Un terreno molt sorrench es facil de llaurar, de rasclar y de fangar sempre, en lo cas contrari es argilós.

Segon. *Per l' oïdo.* Quan xaféu ab las dents un pessich de terra, ó be quan la engrunèu en un morter, si fa sentir un cert soroll, aquesta terra es sorrenca.

Tercer. *Per l' olor.* L' argila pot reconeixes per un olor que li es especial. Per aixó s' agafa un grapat de terra, s' acosta al nas y s' aspira fortament; si sentiú l' olór de que hem parlat, la terra es argila; de no sentirla es sorrenca ó calcárea.

Quart. *Per los ulls.* Quan se llaura en temps humit si la terra s' agafa á las aradas, conté argila, quan menos adherencia presenta, conté mes cantidad de sorra, cals ó humus.

Quan se llaura y 'ls terrossos lluhén y no s' esmicolan durant algun temps, lo terreno es argilós, compacte y fort, si al contrari s' engruna facilment la terra, es calcárea ó margosa. Un terreno que 's llauri en temps humit y no dongui betas lluhentas es lleuger, es á dir sorrench; format de arena silicea.

Grans terrossos produïts per las llauradas ó per lo fangar, esquerdas fillas d' una gran sequera, anuncian un terreno fort y compacte.

Un terreno sobre 'l qual l' aygua s' hi embassi despres de pluja conté molta argila, es lo terreno propi pera 'l drenatje; si al contrari l' aygua s' hi fon al caure, conté poca argila y molta arena ó cals.

Si un terreno te un color blanquinós conté cals ó guix. Lo color groguench ó vermellós anuncia la presencia del ferro ab argila ó cals; l' humus se reconeix per un color negrench y bru fosch. Aquest últim la anuncia, en las Valls un terreno pantanós ó de turba.

Si feu bullir terra en aygua y 'l líquit obtingut sia de un color groch bru, senyal de haverhi humus, si 'l líquit permaneix incoloro te poch ó gens de humus.

Si tiréu sobre un tros de terra un vinagre fort ó acit clorhidric, y produheix efervescencia, aquesta terra conté cals ó marga; la ausencia d' aquest fenomen indica la falta de cals.

Una vegetació vigorosa de trefle, fe, alfals, indica un terreno calcareo ó margós. Un terreno es lleuger quan lo ségol, las patatas, las pastanagas s' hi donan be.

Allá hont lo forment y la espelta prosperan, pot dirse que 's tracta de un terreno fort y argilós. La presencia de cua de

caball y espargani proban un terreno humit; la de ungla de caball, gotosa, lupulinas, un terreno mes ó menos calcareo. La ausencia de aquestas plantas anuncia un terreno pobre en cals.

Aquestos observacions ne tenen, sens dupte, una exactitut rigorosa y absoluta, pero serán utils als agricultors, y baix aquet concepte hem cregut convenient reprohuiirlas.

VARIETATS

Al Il·lustríssim Sr. Bisbe D. Jaume Catalá.

Poesia del Sr. Raventós (fill) llegida per ell mateix en lo dinar oficial, ab motiu de las festas de la inauguració del pont de Sant Sadurn de Noya.

Aquella pedra muda col·locada
per Vos, al poble vostre nom dirá;
sempre recordarém que fou posada,
d' un Prelat dos vegadas catalá.
Lo pobre desvalgut tindrà acullida
dins lo sant edifici benfactor;
la malalt trovaráhi la millor vida,
la santa Religió vida del cor.
¿Del ministres de Deu, perque han de neixe
sempre baix l' escalfor los Hospitals?
¿Y per qué entre las monjas han de creixe
als cuidados de mares virginals?
Raudals de caritat lo mon no 'n dona
heroínas tan héroes ¡ay! no 'n té;
que baix la capa humil de feble dona
hi bat un cor tan gran com gran pot sér.
La flor del ver amor fou animada
al dols caliu de lluminosa fé
y 'l poncellám floreix ab la regada
que hi dona l' esperansa ab son alé.
Sóls en la fé que 'm prediquén hi há vida
y d' unas verges en lo pur somris
hi trovará 'l remey de sa ferida
lo qui d' ánima ú cos n' es malaltís.
Sempre la caritat fou la mes bella
virtut que honrá lo divinal jardí,
l' arrel plantada per Vos huy, fou d' ella;
si de verges dú sava la poncella
ja 'ls jorns que venen la veurán florí.

Sant Sadurní de Noya 30 Novembre de 1883.

NOTICIAS

Pansas.—Lo mercat de Gandía desanimat y sufrint encare una baixa de consideració, lo cual, sens plé coneixement de causa, no sabém á qué atribuirho.

Societat anti-floxérica.—Los viticultors de las provincias de Logroño, Zaragoza, Huesca, Alava y Navarra, s' han constituït en societat pera la defensa contra la floxera, per medi del aislament dels vinyats.

Pera sufragar los gastos d'aquest projecte contribuirán, durant cinch anys, los propietaris dels vinyats defensats, ab la cantitat de *cinch céntims de pesseta* (dos cuartos escassament), per decálitre de vi recolectat en tot l' any.

Patatas.—La cullita de aquesta tuberculosa que s' ha recolectat ja en lo Maestrat es bastant bona, y 'ls sembrats se trovan en un estat inmillorable, gracias al bon temps que ha reynat despres del temporal.

Concurs agrícola.—L' any vinent se verificará en Epernay (capital de Champagne, á Fransa) un concurs industrial, vitícola y vinícola, en lo que poden pendre part culliters é industrials de totas las naciones. Se presentarán tots los avensos en materia d' instruments pera 'l cultiu del cep y la fabricació del ví; obras novas, mapas, procediments nous, insectes, malalties de la vinya, etc.

TARONJAS.

Gandia.—Van augmentant en lo pais las transaccions ab la taronja, y si bé 'ls preus no son alsats, no 'ls falta, no obstant, importancia atés que dita fruyta encara no está del tot assahonada y 'ls vents no la han fet caure del arbre. Sa cotisació fluctúa entre quatre y mitj y cinch rals l' arroba, y si continúan sostenintse dits preus, ab l' augment que porta ja de sí la época de la cullita, ben segur que 'n quedarán satisfets nostres agricultors.

Alcira.—Molt mes importants, diu, que en igual época dels anys anteriors han sigut en lo present las remesas de fruyta, degut á que 'l número dels confeccionadors aumenta y tots volen exportar quant los sia possible, á lo cual contribuheix, y no poch l' excésu número de vapors que 's presentan á la carga, y 'ls interessats en ells, que per sa propia conveniencia animan als primers. Aixó deixa d' esser un mal, porque si bé las últimas noticias dels mercats inglesos anuncian los preus de 12 á 14 schelins caixa, y algunas partidas fins 15 y 16, no es possible que tals preus se sostinguin, majorment aixís que vagin arribant las grans partidas que ja han sortit cap aquella direcció y las que están en vias de efectuarho. Millor fora posar límit als embarchs, á fi de que, sostenintse 'l concurs en dits centres consumidores, seria 'l negoci mes productiu per exportadors y productors, y mes á mes, que no 's fessin actualment remesas de fruyta de 490 y 560, puig tals classes que ara 's venen allí per caixa dos ó mes schelins menos que las de 420, arribarian dintre d' un mes á aquesta última dimentió si se la deixés sobre 'ls arbres, y llavors se podria reportar beneficis, mentres qu' ara sols ocasiona pérduas.

Los preus aquí corrents, son: 4 y 12 á 5 rals per arroba, en conjunt sobre 'ls arbres de terras horta, y 7 y 12 á 8 rals, las dos ó tres primeras midas respectivament escullidas en los horts. Lo rebutx se ven de 1 y 12 á 2 rals la arroba, y las llimonas, que tenen bastanta demanadissa pera l' interior, obtenen fins 5 y 6 rals per arroba.

Liverpool.—A pesar de las grans arribadas de caixas de taronjas als mercats inglesos, veyém per los bolletins de venda á publich encant, que 's sostenen bastant bé los preus. L' últim rebut se refereix al dia 10 á Liverpool. ahont se tragueren á la venda 3,715 caixas de taronja de Valencia, obtenint com terme mitx; las caixas de primera 14 schelings, y arrivant algunas á 15 y 9 penichs. Las de segona 's pagaren de 9 á 10.

TAPS DE SURO.

Duranf la quinzena transcorreguda s' ha notat un petit moviment en curts modelos; però sense alcansar millors preus qne de costum.

Los trefins petits segueixen encalmats y sos preus una mica decaiguts.

Los modelos segueixen en lo mateix estat de paralisació y no s' observa sollicitut, sino en las partidas que sigan fabricadas del llarch de 20 lineas completas; los consumidores se resisteixen á prendre 'ls si no tenen aquesta circumstancia. (Que servesca d' avís á nostres fabricants.)

Son insignificants las oscilacions que han sufert los preus de las demes classes de taps en la quinzena anterior.

Importació.—S' ha introduhit en la Aduana de Palamós de procedencia nacional 70,173 kilograms de suro, y de procedencia estrangera 45,000.—Total 115,193 kilograms.

Exportació.—Lo diumenje anterior embarcá lo vapor *Santiga* capitá Ballester, 196 balas de taps y lo vapor *Ville de Cette*, capitá Pi, 440.—Total: 636 balas.—J.

VINS.

Encara que pera Fransa no hi ha ni de molt la extracció d' alres anys es, no obstant, una mica regular, á pesar de que actualment tots los mercats del Sud-Est d' aquell pais están recarregats d' existencias per haver adquirit importants carregaments d' Italia y no haver encara lograt donar favorable sortida á no despreciables partidas espanyolas. A Paris se nota alguna d' aquestas últimas, y aixó demostra evidentment que devant la bondat y crédito que 'ls vins d' Espayna s' han conquistat en la vehina República cedeixen lo temor y lo recel dels comerciants en adquirirlos.

Segueixen los vins catalans en particular, en análoga situació á la descrita en la última ressenya, sostenintse 'ls preus tant pera la expor-

tació á Fransa com pera l' embarch, puix los preparats ab destí á Ultramar continuan de 33 á 35 duros per pipa á bordo per la Isla de Cuba, de 35 y 1½ á 36 y 1½ pera Riu de la Plata y de 47 á 48 los destinats al Brasil per pipa portuguesa, segons palmeig.

CALENDARI DEL PAGÉS

DESEMBRE.

CASSA Y PESCA

CASSA.—Los cassadors que vulgan conservar la cassa en sos tancats y vedats, deurán repartir en las fitas la llenya als llenyaters pobres, pendre midas contra 'ls que fan la tallada y 'l carboneig y vigilar molt als pastors y mals guardas, porque tots aquestos son los verdaders danyadors, los pitjors del bosch. Comensa la entrada de las gangas. ¡Guerra als ossos y als llops, que, fugint de la fam y de las neus, abandonan las serras y baixan per aquestos mesos fins als pobles á fer cara als homes! Aquesta es la época de las grans batudas á las feras.

PESCA.—La intensitat del fret entorpeix als peixos y 'ls tanca en sos cuartels d' hivern. Solsament ab un bon sol y en las bassas d' aygua poden agafarse sargos, acedias, barbs petits, darts y murelas, y 'ls grans peixos en las fortas corrents, sota 'ls ponts y altres llocs de molt fons, ó en los torrents mes arraserats, ahont acudeixen en inmensas bandadas. Las truytas ordinarias y las salmonadas comensan á posar los ous. Cuan lo glas cubreix l' aygua 's pot rompre ab un picot, y ab tal de que fagi un dia bonich, vindrán los peixos á centenars á respirar l' ayre y á veure la llum del sol, y ab un llinyol de pescar de molts ams ab esquer de cuchs, ó ab l' esperar (filat), s' hi farà una gran pesca.

Imprempta de «La Renaixensa», Xuclá, 13, baixos.